

historického vědomí jedince a uchování kontinuity historické paměti, především ve smyslu předávání historické zkušenosti. Důležité je zejména poznávání dějů, skutků a jevů, které zásadním způsobem ovlivnily vývoj společnosti a promítly se do obrazu naší současnosti. Důraz je kladen především na dějiny 19. a 20. století, kde leží kořeny většiny současných společenských jevů. Významně je uplatňován důraz na základní hodnoty evropské civilizace. Podstatné je rozvíjet takové časové a prostorové představy i empatie, které umožňují žákům lépe proniknout k pochopení historických jevů a dějů. Žáci jsou vedeni k poznání, že historie není jen uzavřenou minulostí ani shlukem faktů a definitivních závěrů, ale je kladením otázek, jimiž se současnost prostřednictvím minulosti ptá po svém vlastním charakteru a své možné budoucnosti. Obecné historické problémy jsou konkretizovány prostřednictvím zařazování dějin regionu i dějin místních.¹

V rámcovém vzdělávacím programu pro gymnázia je vzdělávací obor Dějepis rovněž součástí vzdělávací oblasti Člověk a společnost. Vzdělávací oblast využívá společenskovední poznatky získané v základním vzdělávání, rozvíjí je a učí žáky zpracovávat je v širším myšlenkovém systému. Oblast přispívá k utváření historického vědomí, k uchování kontinuity tradičních hodnot naší civilizace a k občanskému vzdělávání mládeže.²

V rámcových vzdělávacích programech pro maturitní obory odborného vzdělávání je dějepisné učivo součástí vzdělávací oblasti Společenskovední vzdělávání. Dějepis je v maturitních oborech odborného vzdělávání vyučován jako samostatný předmět. U učebních oborů ve vzdělávací oblasti Společenskovední vzdělávání dějepisné učivo téměř vůbec není (pouze v části Česká republika, Evropa a svět je probírána problematika současného světa, globální problémy a evropská integrace). Obecným cílem společenskovedního vzdělávání v odborném školství je připravit žáky na aktivní a odpovědný život v demokratické společnosti. Společenskovední vzdělávání kultivuje historické vědomí žáků (především v dějinách 20. století), a tím je učí hlouběji rozumět jejich současnosti, učí je uvědomovat si vlastní identitu, kriticky myslet, nenechat se manipulovat a co nejvíce porozumět světu, v němž žijí.³

3.1 Výuka dějepisu z pohledu ředitelů škol

Česká školní inspekce od ředitelů škol zjišťovala, jaké jsou podle nich cíle dějepisného vyučování a do jaké míry jsou tyto cíle pro ředitele školy důležité. Dále ředitelé odpovídali na to, zda posilují výuku dějepisu z disponibilních hodin, kolik mají vyučujících dějepisu a kolik z nich je aprobovaných. Zjišťována byla také funkčnost předmětové komise učitelů dějepisu či společenskovedních předmětů. Názory ředitelů jednotlivých druhů a typů škol se prakticky nelišily, proto nejsou v tabulce odlišeny. Největší rozdíly jsou pak popsány v textu.

Tabulka č. 1 Cíle dějepisného vyučování – podíl ředitelů (v %)

Cíle	Prioritní	Důležité	Méně důležité	Nedůležité
Znát fakta o české a světové historii	24,2	70,5	5,2	0,1
Oddělovat výklad historie od propagandy a mýtů	36,9	57,7	5,2	0,2
Vést žáky k hrdosti na svou vlast	42,6	53,2	4,2	0,0
Podporovat dovednosti zaměřené na obhajobu vlastního názoru žáků a vedení dialogu pomocí argumentovaných úsudků	35,2	60,3	4,4	0,1

¹ Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání, Národní ústav pro vzdělávání, Praha 2016.

² Rámcový vzdělávací program pro gymnázia, Výzkumný ústav pedagogický, Praha 2007.

³ Rámcové vzdělávací programy pro obory odborného vzdělávání.